החממות בשלב הכניסה להוראה

חוזר מדיניות לשנה"ל תשפ"ז

החממה ומהותה

החממה למורים/גננות היא מסגרת למידה, תמיכה ופיתוח מקצועי לגננות ולמורים מתחילים עם מעורבות של גננות ומורים לחונכים ומלווים. הגננות והמורים המתמחים הינם בשנת ההתמחות הראשונה, לקראת קבלת רישיון לעיסוק בהוראה ולצידם גננות/מורים חדשים בשנתם השנייה, לקראת קביעות בהוראה. הגננות והמורים החונכים והמלווים מצטרפים לחממה בצמתי פעילות שונים, כחלק ממרחב אקולוגי המתקיים בקרבה לשדה החינוכי, לעיתים בתוך כותלי המוסד החינוכי, או בסמוך לו (ברשות המקומית/אזורית או במרכזים לפיתוח סגלי הוראה - מרכזי פסג"ה או במרכזים יישוביים אחרים). גבולות החממה מחייבים השתייכות של הגננת/מורה למסגרת החינוכית, לישוב או לרשות בה פועלת החממה, שאינה קשורה בהכרח למקום המגורים של הגננות/מורים מתחילים.

הנחות היסוד לפיתוח חממות למורים מתחילים

- דגמי החממות התפתחו כדגם אלטרנטיבי לסדנאות ההתמחות (סדנאות הסטאז') והן מושתתות על שותפות בין האקדמיה לבין מוסדות החינוך בשדה. כל בעלי העניין בחממות חיוניים לקידום השותפות וההצלחה בתהליכי השילוב והקליטה של המתחילים;
- פיזורן הגיאוגרפי של החממות ברחבי הארץ, מסייע ומקדם שוויון בהזדמנויות החינוכיות המעניקות ליווי ותמיכה זמינה ומונגשת לגננות ולמורים מתחילים. פרישת התמיכה בראשית הדרך עשויה לתרום לטיוב תהליכי הוראה-למידה וקידום הישגי הלומדים ברחבי הארץ;
- החממות מושתתות על בחירתם של המתמחים והמורים החדשים לגבי ההשתתפות בהן, כאשר תהליך הצמיחה המקצועית מנוהל על ידי המורים המתחילים עצמם כבר בראשית הדרך ומתקיים מתוך בחירה ומוטיבציה פנימית;

מטרות החממה

- **יצירת אחריות משותפת**, של המוסד האקדמי ושל השדה החינוכי – המחוז והרשות המקומית ובכלל זה: הפיקוח, מרכז הפסג"ה, מדריכות מחוזיות, ההנהלה וסגלי ההוראה בגנים/בתי ספר, לצורך העמקת הקליטה, וההתמדה של גננות/מורים מתחילים במערכת החינוך;

- **חיזוק הרצף בין ההכשרה לבין הכניסה להוראה** של גננות/מורים, תוך חתירה לעידוד והידוק הרצף להשתלבות בהוראה, וקידום התפתחות המקצועית, במסגרת קהילה לומדת, הפועלת בזיקה לתרבות הארגון ושייכותה להקשר היישובי-רשותי;

- **הרחבת הידע, היכולות, האסטרטגיות והפרקטיקות הפדגוגיות-חדשניות**, יפותחו אצל גננות/מורים מתחילים וגם אצל גננות/מורים מנוסים, המשמשים בתפקידי חונכים ומלווים. תהליכים אלה להרחבת הידע והיכולות נועדו לקידום איכות תהליכי הוראה-למידה משמעותיים בכיתות, ופיתוח שיח-פדגוגי המתקיים בחממות;

- **פיתוח מסוגלותם של גננות/מורים חונכים ומלווים, בקידום תהליכי הכשרה וחניכה** בהיבט רגשי, מקצועי, חברתי-ארגוני, הערכתי-רפלקטיבי. תהליך המושתת על קידום שייכות, זהות מקצועית, מסוגלות ואוטונומיה;
- **מכוונות ל'שמיעת הקול האישי' של הגננות/מורים מתחילים בתוך תרבות הארגון** ומתן אפשרות להשפעה שלהם על הארגון החינוכי וקהילתו. זאת באמצעות פיתוח יוזמות פדגוגיות ושותפות של הגננות והמורים המתחילים עם החונכים והמלווים, בשדה ההוראה.

עקרונות ההפעלה של החממות

1. **מכוונות להתאמה אישית לצורכי גננות ומורים מתחילים.** הקמת החממה בהקשר האקולוגי נועדה לאפשר התייחסות לצורכיהם הייחודים של גננות ומורים מתחילים. החממה מחויבת להעניק למשתתפים בה יחס תומך ומלווה, המקדם צמיחה והשתלבות לשימור תפקודם במערכת החינוכית.
2. **אחריות ו'בעלות' של כלל השותפים להקמת החממות ולהפעלתן.** הצלחת החממה מצריכה מעורבות ישירה של מנהלי בתי הספר או הפיקוח, בנוסף למעורבותו של המוסד האקדמי להכשרת מורים ולצוותי הפסג"ה והמחוזות. כלל הגורמים מצופים למסד צוות היגוי להובלת החממה ולעיצוב דרכי פעולתה, על מנת להבטיח מעטפת קליטה להשתלבות הגננות והמורים המתחילים בארגון החינוכי ובהוראה כפרופסיה.
3. **פיתוח קהילות למידה מקצועיות.** השיח והלמידה בחממה מתממשים באמצעות למידה במתכונת של 'קהילה מקצועית לומדת' החולקת חזון משותף ותחושת מטרה. בקהילה קיימת אחריות קולקטיבית לקידום הלומדים והישגיהם. מתקיימת חקירה מקצועית-רפלקטיבית להתמודדות עם אתגרים סוגיות חינוכיות. הקהילה מאפשרת לתווך נורמות, ציפיות ודפוסים שיש להכירם בתוך תרבות הארגון וניתן בה ביטוי לשיח רפלקטיבי וביקורתי לעיצוב זהות ולטיוב איכות תהליכי הוראה-למידה.
4. **זרימת משובים ולקחים על-פני הרצף - מן ההכשרה אל ההתמחות והפיתוח המקצועי ולהיפך.** החממה מאפשרת ליצור נורמות ודפוסים של הפקת לקחים ומשוב על פני הרצף, לגבי תוכניות ההכשרה. התהליך ייעשה בעקבות צרכים ודגשים, העולים בלמידה ובשיתוף של גננות ומורים מתחילים, נציגי ההכשרה וצוותי הדרכה בשדה. זרימת משוב הדדית בין המעורבים תסייע להגדיל את הסיכויים שיחולו שיפורים במערכת האקדמית המכשירה ובמערכת החינוכית.

דרכי הוראה-למידה בחממות

א. **פעילות החממה תתקיים רק בשדה החינוכי ולא במוסדות האקדמיים להכשרת מורים.** יש לוודא כי החממה תפעל ב: מוסדות חינוך, מרכזי פסג"ה או מרכזים עירוניים/רשותיים. החממה לא תאושר אם תפעל במוסד האקדמי או בשלוחותיו.

ב. **מפגשי למידה במתכונת של פנים אל פנים בהיקף של 70% ולמידה מרחוק בהיקף של 30%.** רצוי לעשות מאמצים לצמצם קיומם של מפגשי למידה א-סינכרוניים בחממות.

ג. יש לתת את הדעת להבדל בין מורים חדשים ומתמחים בחממה משולבת, ביחס לתכנים, פרקטיקות ומענה לצרכים ייחודים בכל קבוצה.

ד. **זמינות מקומית ומפגש יזום עם מנהלים, חונכים ובעלי תפקידים**. חשוב לייצר תחושת השתייכות וחיבור לזהות המקומית, מוסדית ורשותית. חממות בין מוסדיות/ ורשותיות תקיימנה לפחות שני מפגשים בגנים/בתי ספר עצמם לטובת יצירת החיבורים והעצמת תחושת האחריות של מנהלי בתי הספר/גננות השותפים בחממה.

ה. **טיפוח יוזמות פדגוגיות ויצירתיות**. חשוב לתת דגש לתרומתם של גננות ומורים חדשים, שעשויים להיות שותפים יצירתיים בקהילה במימוש רעיונותיהם הפוריים והחדשניים. קידום יוזמות של מורים חדשים מגבירה את תרומתם והשפעתם על המערכת החינוכית. המרחב ליצור יוזמות פדגוגיות במערכת החינוכית ובקהילתה, מאפשר לתת מקום ייחודי למורים החדשים ליצור ולבטא את רעיונותיהם בחממות.

דגמי חממות

חממות לגננות ומורים מתחילים מאפשרות ליצור דגמים מותאמים להקשר המקומי-אקולוגי של מוסדות החינוך והרשויות. כיום פועלים ארבעה דגמי חממות: א. דגם מוסדי; ב. דגם בין-מוסדי, ג. דגם יישובי-רשותי; ד. דגם אזורי (לדגם זה יש לקבל אישור הפעלה מיוחד מצד מובילי החממות באגף).

א. דגם מוסדי. דגם זה מתאפשר בבתי ספר בהם יש היקף נרחב של מורים מתמחים ומורים חדשים, עם מינימום של 13 מתמחים וחדשים באותו בית ספר, עם מינימום של 7 מורים מתמחים בתוך קבוצת החממה.

ב. דגם בין-מוסדי. דגם זה מתקיים בשותפות הנרקמת בין 3-4 בתי-ספר (יסודיים או על יסודיים) באותו יישוב/רשות לבין מוסד אקדמי מכשיר. בבתי הספר יחדיו מצופים להיות לפחות 15 מתמחים ו/או גננות/מורים חדשים עם מינימום 10 מורים מתמחים. הנהלות בתי הספר חולקות יחדיו את האחריות והדאגה לקידומם של המורים המתחילים. ההנהלות מחויבות לקיים את המסגרת בתוך מוסדם (פעילות ברוטציה, על-פני השנה בבתי הספר השותפים).

ג. דגם יישובי. הדגם צמח על-מנת לבסס את קשרי השותפות בין המוסד האקדמי לבין הרשות, תוך רתימת האחריות של דרג הפיקוח והניהול בשיתוף עם מרכז הפסג"ה לתהליך ליווי וקליטה של הגננות/מורים מתחילים הפועלים במרחב רשותי משותף. מספר המשתתפים המינימלי בחממה יישובית הוא 15 גננות/מורים עם מינימום של 10 גננות/מורים מתמחים. בדגם זה מומלץ להקים חממות מותאמות לשכבות הגיל ולתפקיד (כגון: בגיל הרך, יסודי ועל יסודי – ככול שמתאפשר, חממות ייעודיות למחנכים ומחנכות כיתה).

ד. דגם אזורי/על-אזורי. דגם זה מאופיין כמענה ייחודי לקהילה אליה חוברים מורים/גננות מתחילים מכמה ישובים ורשויות מקומיות המתאפיינים במכנה משותף. כגון: בתי ספר במרחב ההתיישבותי, בתי ספר בעלי צביון ייחודי שיש רשת שמאגדת אותם, בתי ספר המשתייכים למחוז החרדי ועוד). לרוב, הגורם המתכלל את הדגם הוא מרכז פסג"ה, רשת חינוך, מפקח או מחוז פיקוח. מינימום לומדים בחממות אזוריות/על אזורית יעמוד על לפחות 15 גננות/מורים, בהם מינימום 10 מורים מתמחים. חממות אזוריות/על אזוריות יאושרו בתנאים הבאים:

1. **חממות לגננות מתחילות -** יהיו שייכות כולן לאותו אזור פיקוח, בזיקה להקשר גיאוגרפי סביר. חממות אלה יפעלו באחריות המפקחת, אך חשוב לשלב במפגשי החממה גם נציגים מהרשויות השונות, כדי להדק את הזיקה למערך היישובי-אקולוגי;
2. **חממות המינהל לחינוך התיישבותי והמחוז החרדי -** יוקמו חממות מוסדיות או בין מוסדיות במרחקים סבירים גיאוגרפית. זאת, משום שיש רצון שהלמידה תתאפשר גם פנים אל פנים ולא רק באופן מתוקשב;
3. **חממות באזורי פריפריה גיאוגרפית -** תיבדק אפשרות להחרגה מאזור ההזנה של פסג"ה או של אזור פיקוח, תוך הוכחת שותפות משמעותית של כל הרשויות השותפות.

בהקמת החממות האזוריות/על אזוריות יש להתחשב בכך שהעיקרון האקולוגי-קליני לקרבה לאתרי העבודה של הגננות/מורים הינו חיוני. יש ליזום מפגשים מארחים של מנהלים ונציגי רשויות בגנים/בתי-ספר של הגננות והמורים בחממות האזוריות.

מעורבות החונכים בחממות

בכל דגמי החממות מומלץ, ככל האפשר, לפתח קורסי חונכים (מורים עם ותק של 4 שנים לפחות בהוראה) הפועלים כקבוצת השתייכות מוסדית, רשותית ואזורית. הקורסים מתואמים בתוכניהם ובמפגשיהם עם החממות לגננות ומורים מתחילים, כך שלפחות שניים-שלושה מפגשים מאפשרים דיאלוג בין הקבוצות סביב יעדים משותפים. מספר החונכים בקורס יעמוד על מינימום 18 משתתפים. בחממות בהם מתקיים שילוב נרחב של מפגשי חונכים, יש להבטיח קודם שמספרם של המורים המתחילים עומד בתנאי סף להקמת החממה.

כלי הערכה לחממות – כלי זה פותח מתוך צורך לאפשר לראשי יחידות, רכזי החממות ולנמענים שונים לבחון את איכות החממה ואת האתגרים הנדרשים לשיפור. הקריטריונים נקבעו יחד עם ראשי היחידות ורכזי החממות בפורום מובילי חממות. תהליך בניית הכלי התבצע במסגרת מפגשי הפורום במהלך שנת הלימודים תשפ"ה. הכלי יופץ לקראת שנת לימודים תשפ"ז.

התנאים הארגוניים להקמת חממות ממשיכות וחדשות והסדרת אורחות חיים לפעילותן

א. ניהול חממות ממשיכות ופתיחת חממות חדשות

קיימת הבחנה בין **חממות ממשיכות** שפעלו בשנה החולפת, לבין **חממות חדשות** שעתידות לפעול לראשונה בתשפ"ז.

כלל החממות צריכות לעמוד בתנאים הבאים:

1. **קרבה גיאוגרפית,** יחסית, של המוסד האקדמי המכשיר לאזור החממה;
2. **זיקה תרבותית-מגזרית של המוסד האקדמי המכשיר** ביחס לאוכלוסיית היעד של המורים המתחילים (ממלכתי/ממלכתי דתי/ערבי/חרדי וכיוצ"ב);

3. **שלבי החינוך** להם ניתן ביטוי בנתיב/מסלול גיל ההכשרה של התלמידים (הגיל הרך, יסודי ועל יסודי) במוסד האקדמי;
4. **עמידה במינימום הנדרש ולמעלה מזה, למספר גננות/מורים מתמחים לחממה**. כאשר חממה הומוגנית כוללת גננות מתמחות/מורים מתמחים בלבד או גננות חדשות/מורים חדשים בלבד. בעוד שחממה הטרוגנית (משולבת) כוללת גננות מתמחות וחדשות/מורים מתמחים וחדשים הלומדים באותה חממה. המספר הנדרש לחממות מתואר בסעיף הדן בדגמי חממות (ראו בהמשך גם לוח 1).
5. **לוח זמנים להגשת בקשות לחממות ממשיכות וחדשות עד יום שלישי, כ"ב בתמוז, תשפ"ז, 7.7.26.**
6. **להלן קישור:** **ממשק רישום - בקשות לחממות על ידי המוסדות האקדמיים.**

ב. תנאים להגשת בקשות לחממות תשפ"ז:

1. הוועדה לאישור חממות תדון בבקשות לפתיחת חממות בשנת הלימודים תשפ"ז על בסיס מסד הנתונים שהוגש בשנת הלימודים תשפ"ו. ככל שחלו שינויים בתחזיות הדמוגרפיות לאכלוס החממות בתשפ"ז, יש לצרף לבקשה נתונים שמיים של הלומדים העתידים להשתלב בחממה, המעידים על מגמת שינוי חיובית ועל היתכנות לפתיחתה.
2. מספר החממות שיופעלו על ידי מוסד אקדמי לא יעלה על מספר סדנאות ההתמחות בקמפוס שיפעיל אותו מוסד בשנת הלימודים תשפ"ז. המידע יוצג על ידי המוסדות האקדמיים בממשק הבקשות לחממות.
3. קבוצות הכשרה רשותיות וקבוצות הפועלות בשלוחות אקדמיות לא יתוקצבו במסגרת תקציב חממות.
4. הוועדה לאישור חממות תיתן עדיפות לבקשות של מוסדות אקדמיים להפעלת חממות בערים גדולות, כאשר הבקשה מציגה שיתוף פעולה מתואם בין מוסדות אקדמיים, במטרה לתת מענה מותאם למגוון האוכלוסיות והזרמים החברתיים-תרבותיים ברשות.
5. חממות שבהן יותר מ־60% מן המתמחים מועסקים במסגרת תוספתית לא יתוקצבו מתקציב החממות.

ג. הליכים אפשריים להקמת חממות חדשות

1. שלב היוועצות – כל מוסד אקדמי/ מחוז/רשות יוכל לפנות למובילת החממות הארצית להיוועצות לגבי אפשרויות להקמת חממה חדשה;
2. המוסדות האקדמיים יבדקו היתכנות הקמת החממה מול השותפים להקמה (גורמי הרשות/הפסג"ה/המחוז) עדיפות תינתן לישובים שבהם לא הוקמו חממות תוך מתן דגש על יישובי פריפריה גיאוגרפית.
3. במקרה שמוסד אקדמי יוזם הקמת חממה, המוסד פונה למחוז ולרשות לבדיקת היתכנות. בנוסף, מקיים היוועצות עם מובילת החממות הארצית;
4. במקרה שהמחוז יוזם הקמת חממה, המחוז פונה אל ועדת החממות להיוועצות לגבי מוסד אקדמי מתאים. הוועדה תפנה למוסד אקדמי רלוונטי, תוך בחינת קירבה וויסות מספר חממות במוסדות אקדמיים השונים;
5. מובילת החממות וועדת ההיגוי לאישורן יוכלו גם הם לקיים פנייה למוסד אקדמי לבחון אפשרות להקמת חממות באזורים נדרשים, בכפוף לקריטריונים שהוזכרו קודם.

ד. הבניית אורחות החיים ודפוסי למידה שותפות וחניכה למורים מתחילים

- **הלמידה בחממה היא מתוך בחירה חופשית ועצמאית של המורים המתמחים והחדשים והיא מותאמת להכרעות האישיות של כל לומד/ת.** חשוב שלא יופעלו לחצים על הגננות/מורים מתמחים להירשם לחממות;
- **התנהלות קולגיאלית בין המוסדות המפעילים חממות.** מצופה שהמוסדות האקדמיים יתנהלו באופן קולגיאלי ואתי ויסייעו לנווט ולידע את המתמחים לגבי סדרי רישום לחממות (גם של מוסדות אחרים). שיתוף בין המוסדות האקדמיים יועיל לכולם ויאפשר גם סיוע הדדי בהקמת הקבוצות והתחשבות בצורכי המתמחים והמורים המתחילים;
- **הפעלת סדנאות התמחות בשעות בהם יכולים להשתתף מורים וגננות**. מצופה שסדנאות ההתמחות בקמפוס לא יופעלו לאורך שעות ההוראה של חלק מן המורים המתמחים, על-מנת לאפשר גמישות בתנאי העבודה והלמידה של מרבית המורים. על כן חשוב לאפשר בחירה פתוחה של מתמחים לגבי ההחלטה היכן ירצו להשתתף - בסדנת התמחות בקמפוס או בחממה;
- **נכונות והסכמה של מנהלי בתי הספר, נציגי הרשות והפיקוח, להקים חממות ולתמוך בהן**. נדרשת מעורבות ישירה להקמת מסגרת של חממות למורים המתחילים עם שילוב של חונכים/מלווים ובעלי תפקידים. המנהלים ימנו מתאמים בית-ספריים אשר יהיו שותפים פעילים בהובלת החממה עם המנחה האקדמי/ת, בעיצוב פעילות החממה (הגדרת צרכים, תכני המפגשים, הנגשת בעלי תפקידים וחונכים לשיתוף בידע, קיום משוב עם השותפים). בחממות יישוביות ניתן יהיה לצוות מדריכה או מנחה מטעם מרכז הפסג"ה לסיוע ותמיכה בחממה בשותפות עם המנחה האקדמי/ת.

- **מחויבות של המוסדות האקדמיים המכשירים להסדרת תנאי ההפעלה הפורמליים של החממה** (רכז חממות, סילבוס וגיליון לפתיחת קורס מאושר על-ידי מפקח לפיתוח מקצועי). נציגי המוסד האקדמי יקצו רכז או מוביל חממות שיקדם את כל התנאים הנדרשים לפעילות החממה. הגשת תוכנית החממות מחייבת הצמדת אישור פורמלי מטעם הרפרנטית המחוזית למורים חדשים. **יש לשלוח תכנית בקשות להיערכות לחממות ממשיכות וחדשות עם אישור רפרנטית מחוזית או מפקחת פיתוח מקצועי מחוזית. יש לשלוח עד יום שלישי, כ"ב בתמוז, תשפ"ו, 7.7.26. (ממשק רישום בקשות ראה עמ' 5).**
- **הובלת ועדת היגוי מוסדית/יישובית.** חשוב שרכזי החממות יובילו יחד עם ראשי יחידות הכניסה להוראה את ועדות ההיגוי המשותפות לעיצוב והמדיניות לגבי החממות בבית הספר או ביישוב. בוועדות צריכים להיות שותפים כל בעלי העניין הרלבנטיים. בהם נציגות מנהלים, מפקח בית הספר, מנהל מרכז הפסג"ה ונציגי הרשות המקומית/אזורית. ניתן לצרף נציגת גננות/מורים ונציגי מורים חונכים/מלווים. יש להבטיח כי צוותי ההיגוי יתכנסו לפחות 2-3 פעמים בשנה. חשוב שדיוני החשיבה יתנהלו בשקיפות תוך הבאת עדויות וממצאי מעקב לגבי פעילות החממה/ות לאורך השנה;
- **פתיחת קורס חונכים**. אם אושרה פתיחת קורס - יש לדווח על פתיחת קורסי חונכים בחממות לרכזת חונכים ארצית ולאחראית באגף על מעקב קורסי החונכים. דיווח מקביל זה נועד להבטיח את מימון הקבוצות ואת שיתוף רכזי החונכים בפעילות קורסי החונכים בחממות;

- **יידוע הרפרנטים למורים מתחילים, המפקחים לפיתוח מקצועי במחוזות ונציגי הרשויות עם מנהלי הפסג"ה** הוא קריטי להצלחת השותפויות בחממות;
- **חממה לא תהיה מבוססת דיסציפלינה, למעט דגמי חממות לגננות ולחינוך מיוחד. זאת, משום שהדגש בחממה הוא בהיבט המקצועי-גנרי ולא בהיבט המקצועי-דיסציפלינרי.** דיסציפלינות יקבלו מענה בסדנאות הייעודיות בקמפוס;
- **חממות ייעודיות למחנכות כיתה.** במסגרת החממות יקבלו המחנכות מענה ייחודי בהקמת חממות ייעודיות, בישובים שונים, במסגרת תוכנית 'אתחלתא' ובשיתוף משרד החינוך ומכון מופ"ת. תהליכי ההקמה והליווי של חממות אלה מתקיים בתיאום עם יחידת כניסה להוראה ובתיאום עם תוכנית אתחלתא, תוך עמידה בתנאי ההצטרפות לתוכנית הכוללים, בין היתר, מפרט תכנים ופעילויות המיועדים לקידום המחנכות בחממות אלה.
- **שליחת סילבוס של תוכנית החממה.** סילבוס, מטרות החממה, תכניה ורצף מפגשיה כולל מטלות סיום כפי שמוגש למתמחים ולמורים חדשים תשלח לרכזת החממות עד תחילת חודש ספטמבר תשפ"ז;
- **השתלבות בתהליך הכשרה למנחים חדשים, ובקהילה מקצועית תומכת במכון מופ"ת**. יש להכשיר את המנחים, הרכזים והמתאמים/מקשרים הבית-ספריים, המעורבים בהובלת חממות. הכשרה זו תעשה במסגרת ימי עיון ולמידה לאורך שנת הלימודים תשפ"ז. ראשי יחידות כניסה להוראה ורכזי חממות ישתלבו בפורום הארצי ובפורום מובילי חממות.
- **ליווי הפעילות באמצעות משוב, הערכה ומחקר.** על מקימי החממה ומפעיליה ללוות את התהליכים להפעלת החממה בהערכה ובניהול מעקב ומשוב. בתהליך זה ייבחנו השפעות, תועלות למשתתפים, כולל הצגת קשיים ולקחים. השפעת החממה תיבחן מעבר לאיכות ההפעלה ותוצרי הפעילות של החממה, גם ביחס לקידום איכות ההוראה-למידה בכיתות וההשפעה של החממה בהשתלבות המיטבית של מורים/גננות במוסדות החינוך. תהליכי הערכה ומשוב יעשו בתיאום צוותי ההיגוי וצוות המטה להובלת החממות.

הנחיות לרישום ולדיווח הלומדים בחממות

- **המשתתפים בחממות יירשמו לחממות לפני התחלת שנת הלימודים.** משתתפים המצטרפים לפעילות באיחור יידרשו להשלים את המפגשים החסרים באופן שהמוסד האקדמי יקבע, ולא יאוחר מה-15 בדצמבר, ובכפוף לדרישות הפיתוח המקצועי למורים חדשים (בסיוע רכז/ת הסטאז' ורכז/ת מורים חדשים);
- **מוסד אקדמי יהיה חייב ליידע את המתמחים שנרשמו לחממה**, האם החממה תפעל או לא תפעל באותה השנה לא יאוחר מה-15 באוקטובר. אם החממה לא נפתחת, המוסד האקדמי יסייע לנרשמים לאתר סדנאות חלופיות בקמפוס;
- **עדכון אחרון ומחייב לדיווח על הלומדים בחממות:** על-מנת לאמת באופן סופי את מצבת הלומדים בחממות (המורים המתמחים והחדשים), ישלח במהלך נובמבר ממשק דיווח מסכם. בממשק נדרשים המוסדות לפרט את מספר החממות ופרטי הלומדים בהן (שמות ותעודות זהות, לפי גננות/מורים מתמחים וחדשים ומקום עבודה בהוראה), כולל פירוט מנחי

הסדנאות. במוסדות שבהן נמצא כי הסדנאות אינן עומדות בתנאי המינימום של גננות/מורים מתמחים וחדשים, רשאי משרד החינוך לדרוש את השבת המשאבים שהוקצו לחממה מטעמו.

- **מוסדות שייפתחו קורס אקרדיטציה לתואר שני:** יצריך הדבר תיאום מוסדר עם ראשי התוכניות לתואר שני למתן הכרה של 1 נקודת זכות (נ"ז) בלימודי תואר שני במוסד האקדמי. יש חשיבות לדווח על קורס חונכים זה בבקשות הדיווח.
- **כתיבת תכנית שנתית** לפעילות החממה (ראו נספח 1, עמ' 10) יחייב גם סילבוס של תכנית הקורס לחונכים ומלווים, אם ייפתח בזיקה לחממה.
- **פתיחת חממה תוכר לגננות/מורים החדשים כ'קורס לפיתוח מקצועי (עבור מורים וגננות חדשים).** חיוני להגיש את גיליון התוכנית לבקשת פתרון למידה (קוד מתווה חממות- 100629) אישור פדגוגי ותקציבי לחממה יתקבל לאחר אישור המפקח/ת לפיתוח מקצועי.

הנהלים לקביעת מספר הלומדים בחממות והמפתח התקציבי להקצאת משאבים

קביעת מינימום הלומדים מבחינת גננות/מורים מתמחים וחדשים הוגדרה בהתאם לדגם החממות: מוסדיות, בין-מוסדיות ורשויות/ אזוריות. המפתח למינימום לומדים בחממות יכתיב את אישור ההקצאות התקציביות, בנוסף לתנאי של מיקום הלמידה ואישור הרפרנטים המחוזיים. בלוח 1 מוצג נוהל הלומדים בדגמי החממות ומפתח תקציבי להקצאה:

לוח 1: נוהל להסדרת מינימום מספר הלומדים בדגמי החממות השונות ומפתח תקציבי להקצאה

דגם מוסדי			דגם בין-מוסדי		דגם רשותי/אזורי	
הומוגנית		משולבת	הומוגנית	משולבת	הומוגנית	משולבת
גננות/מורים מתמחים	גננות מורים חדשים	גננות/מורים מתמחים וחדשים	גננות/מורים מתמחים או חדשים	גננות/מורים מתמחים וחדשים	גננות/מורים מתמחים או חדשים	גננות/מורים מתמחים וחדשים
13	13	13 (לפחות 7 מתוך 13 הם מתמחים)	15	15 (לפחות 10 מתוך 15 הם מתמחים)	15	15 (לפחות 10 מתוך 15 הם מתמחים)

1. לכל **חממה הומוגנית של מתמחים בלבד**, בכל דגמי החממות, העומדת במינימום הנדרש לעיל, תינתן הקצאה של 1 ש"ש (הערה: חדר מורים שלם שעובר מהגדרת 'מוכר שאינו רשמי' להגדרת 'מוכר' – לא יזכה לתקצוב במסגרת תקציב חממות).
2. לכל **חממה הומוגנית לגננות/מורים חדשים בלבד**, תינתן הקצאה של 30 שעות לפיתוח מקצועי, לפי תחשיב של 18 גננות/מורים הלומדים בחממה*.
3. **בחממות המשולבות של גננות/מורים מתמחים וחדשים** יוקצה 1 ש"ש עבור המתמחים, בהתאם למינימום הנדרש לעיל, ו-30 שעות לפיתוח מקצועי לכל 18 גננות/מורי חדשים.*

הערה: *מוצע לחשב את כלל הגננות/מורים חדשים בכל החממות ולחלק ל-18. כך ניתן יהיה לקבוע את כמות הקודים/גיליונות של תהליכי הפיתוח המקצועי. כל גיליון מאושר כולל 30 שעות ומועבר בחוזה פיתוח מקצועי של משרד החינוך עבור המוסד האקדמי המכשיר.

בלוח 2 מוצג מפתח הקצאת ש"ש למובילי חממות ביחס למספר החממות.

לוח 2: מפתח הקצאת ש"ש למובילי חממות ביחס למספר חממות

מספר החממות	היקף ש"ש להקצאה
1-2 חממות	1 ש"ש
3-4 חממות	2 ש"ש
5-6 חממות	3 ש"ש
7 ומעלה חממות	4 ש"ש

7. **הקצאה לכלל קורסי החונכים** כוללת 30 שעות מתקציב פיתוח מקצועי, לכל 18 חונכים בחממות. לקורס אקרדיטציה לחונכים שיופעל בתיאום עם המוסדות האקדמיים יוקצה 1 ש"ש ו-30 שעות לפיתוח מקצועי, מותנה בהסדרת ההכרה של 1 נקודת זיכוי למורים חונכים ששולבו בקורס חונכים באקרדיטציה לתואר שני. התהליך יעשה בתיאום עם ראשי התוכניות לתואר שני. הדיווח לפתיחת הקורס ייעשה בממשק חממות חדשות וממשיכות **עד יום שלישי, כ"ב' בתמוז, תשפ"ו, 7.7.26.**

נהלי גבייה מגננות/מורים מתמחים וחדשים הלומדים בחממות

נהלי הגבייה לגננות/מורים מתמחים, סדירים ואקדמיים, בחממות ובסדנאות בקמפוס, מוצגים להלן בלוח 3-לשנה"ל תשפ"ז (2026 – 2027).

לוח 3: הצגת נהלי הגביה לגננות/מורים מתמחים בחממות ובסדנאות בקמפוס

תשלום לסדנאות התמחות ולחממות במכללות לחינוך ובאוניברסיטאות לשנה"ל תשפ"ז

כללים אחידים לכלל המתמחים ברחבי הארץ

סוגי הלומדים	חובת תשלום
מתמחים בהוראה, בוגרי מכללות, **המשתלבים ברצף** מההכשרה אל ההוראה בפועל ומשתתפים בסדנת התמחות **במכללה בה הוכשרו** או בחממה המתקיימת בהובלת **המכללה בה הוכשרו**, ובינהם: • לומדים סדירים לB.Ed - המשתלבים במהלך הלימודים (א-ד) או מיד בתום לימודיהם • בוגרי תכנית המצטיינים רום - המשתלבים במהלך הלימודים או מיד בתום לימודיהם • משלימי תואר שאינם לומדים סדירים - המשתלבים במהלך הלימודים או מיד בתום לימודיהם	**אינם נדרשים לשלם כלל** ללומדי B.Ed , א-ד, "רום" ומשלימי תואר – נכללת הסדנה כחלק מהתשלום והתקצוב של הלימודים
• בוגרי המסלולים להסבת אקדמאים והנדסאים במכללות - המשתלבים במהלך הלימודים או מיד בתום לימודיהם בסדנאות במכללות • בוגרי הרחבת הסמכה להוראה שטרם עבדו בהוראה - המשתלבים במהלך הלימודים או מיד בתום לימודיהם בסדנאות במכללות	להסבת אקדמאים ולהרחבת הסמכה - יתקבל שיפוי מימון מטעם האגף
מתמחים בהוראה, בוגרי מכללות, **המשתלבים ברצף** מההכשרה אל ההוראה בפועל ומשתתפים בסדנת התמחות **שלא במכללה בה הוכשרו, אלא במוסד אחר**, או בחממה המתקיימת **בהובלת מוסד אחר**, ובינהם: • לומדים סדירים ל-B.Ed, א-ד • משלימי תואר הנדרשים לסטאז'	לסדנה במכללה: **נדרשים לשלם שכר לימוד מלא** **בסך של 1,194 ₪ בלבד**
	לסדנה באוניברסיטה: **נדרשים לשלם שכר לימוד מלא** **בסך של 1,194 ₪ בלבד**
	לחממה מטעם מכללה או אוניברסיטה: **אינם נדרשים לשלם כלל** במכללות - האגף מוסיף 1 ש"ש לכל חממה באוניברסיטאות – תקצוב כסדנה
• מתמחים בהוראה, בוגרי הכשרה להוראה באוניברסיטאות, **המשתלבים ברצף** מההכשרה אל ההוראה בפועל ומשתתפים בסדנת התמחות **באוניברסיטה בה הוכשרו** או בחממה המתקיימת בהובלת **האוניברסיטה בה הוכשרו**	**אינם נדרשים לתשלום כלל** הסדנה במימון האגף

סוגי הלומדים	חובת תשלום
• מתמחים בהוראה, בוגרי הכשרה להוראה באוניברסיטאות, **המשתלבים ברצף** מההכשרה אל ההוראה בפועל ומשתתפים בסדנת התמחות **שלא במוסד בו הוכשרו אלא במוסד אחר** או בחממה המתקיימת בהובלת **מוסד אחר**	לסדנה באוניברסיטה: **נדרשים לשלם דמי רישום אחידים** **בסך 330 ₪ בלבד**
	לסדנה במכללה: **נדרשים לשלם שכר לימוד מלא** **בסך של 1,194 ₪ בלבד**
	לחממה מטעם מכללה או אוניברסיטה: **אינם נדרשים לתשלום כלל**
• מתמחים בהוראה, בוגרי מכללות או אוניברסיטאות, **המשתלבים שלא ברצף** מההכשרה אל ההוראה בפועל, ומשתתפים בסדנת התמחות או בחממה המתקיימות במסגרת המוסד בו הוכשרו להוראה או במסגרת מוסד אחר	לסדנה או לחממה: **נדרשים לשלם שכר לימוד מלא** **סך של 1,194 ₪ בלבד**
• מתמחים שלא הצליחו בשנת התמחות ראשונה ונדרשים לחזור על ההתמחות	**אינם נדרשים לתשלום במוסד האקדמאי בו הוכשרו או בסדנה ייעודית לשנה שנייה.**

נספח 1: מתווה למרכיבי תכנית פעילות לחממות של המוסד האקדמי

מטרות החממה	פעילויות מתוכננות	לו"ז	גורם אחראי לביצוע	קשר בין גורמים שותפים	משאבים נדרשים	תפוקות מצופות (היקף לומדים, מפגשים וכו')	מדדי הצלחה בקליטה של שילוב התמדה וחניכה	תכנון מול ביצוע

אנו מאחלים הצלחה במיסוד ובפיתוח חממות חדשות בשנה"ל תשפ"ו!

עידית הוכנברג

ממונה אגף כניסה להוראה וקשרי אקדמיה-שדה

וצוות הובלת החממות: מיכל ג'ראד, ד"ר דליה עמנואל, ד"ר נעמה בני, שרון וסרמן